

ПЕРЕДМОВА

Археологічні колекції — окрема спеціальна категорія наукових матеріалів. Від самого початку виникнення інтересу до вивчення старовини саме вони, археологічні старожитності, стали головною атрактивною складовою досліджень. Задля поповнення музейних фондів організовувалися експедиції, найбільш цікаві знахідки стимулювали вивчення життя і побуту давніх людей, а накопичення археологічних матеріалів спонукало розвиток теоретичних засад археологічної науки: основ типологізації, хронології та побудови історичних реконструкцій.

Час первинного накопичення колекцій минув, музейні фонди наповнилися, і навіть, подекуди переповнилися. Тепер, як правило, музейні установи беруть на зберігання виключно експозиційні матеріали, що категорично порушує науковий принцип комплексності археологічних контекстів.

Археологія відносно молода наука, яка ще продовжує формувати свою методикку і методологію знання. Тільки на сьогоднішньому етапі, з розширенням можливостей археометрії: розвитком статистичних методів, природничих та техніко-технологічних досліджень, прийомів археологічного моделювання, стало зрозуміло, наскільки важливим є накопичення і вивчення не тільки унікальних індивідуальних знахідок, але й масового матеріалу.

Наукові фонди Інституту археології НАН України, найбільше вітчизняне археологічне зібрання з максимально широкими географічними та хронологічними межами, завжди формували колекції, як цілісні комплекси матеріалів розкопок і продовжують це робити сьогодні.

Якісна публікація і, як наслідок, введення до наукового обігу археологічних матеріалів — основа пам'яткознавства. Колекції Наукових фондів, як і будь-якого зібрання, значно повніші і містять набагато більше інформації, ніж те, що стало відомо науковій спільноті. Метою виходу цієї серії є саме введення до наукового обігу інформації про наявні тут археологічні матеріали. Це і перші публікації нових колекцій, і якісно нові републікації та раніше неопубліковані знахідки з уже давно відомих пам'яток.

Збірка «Колекції Наукових фондів Інституту археології НАН України. Результати досліджень» є третім виданням серії АДИУ, яке присвячено дослідженням археологічних матеріалів, що зберігаються тут. До неї потрапили статті як безпосередніх авторів та учасників розкопок, так і дослідників, які звернулися до матеріалів колекцій, сформованих археологами, котрі вже пішли з життя. Останніх варто згадати окремо.

Публікація матеріалів — це дуже важливий, однак лише завершальний етап кропіткої роботи багатьох людей, визначальну роль у якій відіграють польові дослідження. Не всі археологи змогли повноцінно опублікувати результати своїх розкопок, тож це — своєрідна данина пам'яті вченим, які своєю роботою заклали

основу публікацій. На сторінках збірки фігурують знахідки з розкопок В.К. Гончарова та М.Ю. Брайчевського 1947 р. на «Малому» Городському городищі, М.К. Каргера 1948 р. на садибі Десятинної церкви у Києві, Л.М. Славіна 1940-х — початку 1970-х рр. в Ольвії та А.В. Буракова 1950-х — 1960-х рр. на поселенні ольвійської хори Козирка-1, Д.Я. Телегіна 1957—1958 рр. поблизу затопленого нині с. Бузьки, О.Ф. Лагодовської та О.Г. Шапошникової на Михайлівському поселенні у 1952—1963 рр., О.Г. Шапошникової на багатопаровій пам'ятці Ташлик II у 1966—1988 рр., В.В. Лапіна на о. Березань у 1960—1980 рр., 1970-х рр. І.І. Артеменка на Мар'янівському поселенні, а також розвідок В.Й. Довженка в Стародубському р-ні Брянської обл. у 1954 р.

Як і колекції Наукових фондів, наш збірник надзвичайно репрезентативний щодо хронології та географії згаданих тут матеріалів. Дослідження охоплюють колекції знахідок від палеоліту до нового часу та від Чорноморського узбережжя до Брянського Полісся. Новим у збірці стало введення рубрик, і серед них — рецензій на публікацію матеріалів Наукових фондів Інституту археології.

Автори нашого видання — не лише співробітники Наукових фондів та відділів Інституту археології, але й інших наукових закладів, у тому числі й закордонних. Висловлюємо щиро подяку дослідникам, які взяли участь у формуванні цього збірника. Це і зовсім юні археологи-початківці, і досвідчені вчені з авторитетним ім'ям, чий досягнення відомі на міжнародному рівні. Сподіваємося, що це видання закладе ще одну цеглинку у формування джерелознавчої бази археологічних досліджень України.

*Н.О. СОН,
Н.В. ХАМАЙКО*